

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

18. Lucius Apuleius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

luis omnino, quam viris similiore. Cœpi ego venam miserorum tenere, sensus intimos delibare. affari blandissima oratione; consolari, illustrare, hortari, animare; ad summum agrestia ingenia ita de dolui, vt ab hac morum barbarie, paulatim ad elegantiora defuerent; agros excolerent, vites sequirent mœnibus, & sanctam inter se colerent societatem. Per me constituta sunt ciuitates; leges natae; & adultæ, firmata militiæ prædijs oppida, sexcentarumque artium, & scientiarum amœnitate collustrata penè ad ipsius cœli gloriam effluerunt. Non tot prata floribus, non tot margaritis fulget Erythræum mare, non tot micantium stellarum ignibus tuus ille princeps orbis æther est vermiculatus, quor ciuitatibus, viris, academijs, virtutibus, per me mundus coluxit! Heu vbi illa tempora, quibus ego curru aureo, ninoque candore fulgentibus quadrigis inuecta triumphabam: vbi torreges, qui me mearum virtutum stupore perculsi admirabantur? vbi illa fecunda summis ingenijs sæcula, quorum nomen ne appellare quidem audeo?

Exciderunt Demosthenes, Lyfia. Hyperides, Cicerones mei. Natum est hominum genus audax, amens, impudens, qui me deformarent, plagis, & veluti in eruce distorquerent; anni ferme mille sunt; & sexcenti, ex quibus quotidie distrahor improborum fabula & ludus. Alij me sufflant, alij macie enecant, alij concidunt, alij eneruant; alij Hecubam faciunt; alij Helenam, alij vnam ex furijs. Diei non potest, quor formas in duo, in omnibus tam in formis: iam (mihi credite) Proteus ille, fabula non erit; siquidem poëtarum figmentis meæ fidem dederunt miseræ. At, quod in multis acerbitatibus acerbius est, virtutis nomen vitium occupauit; & quod antea turpitudinis erat, totum est gloriæ, vt ea lenocinante, ad facinus deprauatæ mentis cupiditas, quemque proleat. Postquam ventosa illa loquacitas iuuenum animos ad magna surgentes, veluti pestilenti quodam sydere afflauit, dulce fuit omnibus desipere, puduit etiam aliquos non insanire, & eo denenerunt amentia, vt nescio cuius Asini sordes, purpuras suas esse dicerent. O tempora, o mores, nunquam licebit vna, & nobili plaga defungi? quid opus est enim, vt viuam? an, vt lugeam, & inter quotidianas vulturum lacerationes centies moriar, ne semel inteream? Tunc saltem in extremam barbariem relega, ne confisos habeam oculos

calamitatis meæ. Grate est torqueri, grauius a suis, in patria; in eo ipso loco, vbi cum honore antea vixeris, grauisimum. Mequidem dicentem vires, ac latera deficiunt, & aduersariortum non mediocriter contrubatur audacia, qui hanc forti lucem, hunc grauisimorum iudicum consessum audent sustinere; nec impudentiæ suæ saltem pudentem exitum quarunt. Vos eorum latratus, si libet, audietis; ego nec audire, nec sustinere possum. Qui pro me respondebit meus Tullius, si vobis, vestro nomine, vestraque sapientia digna dicere videbitur, ipsum audite; sin autem, ad hoc tribunal hodie iugulabimur.

Ac miserabili voce commotis omnium animis, primum comploratio, deinde tumultus. Alij clamabant, carnicifera eloquentiæ, ad remos, alij, corruptores literarum, ad bestias; alij, extinctores vetetis disciplinæ, ad tartara. At Dite scepro, vt poterat, Deorum minorum gentium extulceratos placans animos, Mercurium delegat ad Minotem, & Rhadamanthum, vt de tota causa cognoscant, litemque ex sua dignitate dirimant. Dictum, factum, Iudex assignatur Dionysius Longinus, emunctissimæ naris Criticus: Citantur pro inflatis, Apuleius, de quo multa iam criminationes sparæ; pro antiquarijs, Montanus Varienus; pro puertibus, Pædariosides; pro siccis, Bureo. Illi, cum in Marcum Tullium multa intemperanter effudisset, ab eo grauisimè disertissimeque confutati; & Longini suffragio damnati sunt. Nunc Apuleium ipsum audite.

LVCIVS APVLEIVS.

Oratio II.

CAPVT XVIII.

Commodum puniantibus phaleris Aurora roseum quactens lacertum, cœlum inquitabat, cum me secure quieti reuulsam, Preco ad vestrum calauit tribunal. Certus equidem eram, proque vero obtinebam (Cassii sapientissimè) qui que in consilio viri estis, hunc accusatorem horissimæ temeritatis, accusationem mei prius apud te ceptam, quam apud se cogitatam, penuria criminum, solis de stylo meo conuictijs impleturum; sed hoc vno præcipue consilij gratator; quod mihi copia, & facultas sub te Iudice obigit purgandi mei, cum & ante parta existimatio, & tua de me benigna præsumptio, nihil non quicquam sinat

Inuenitur
in genio pa-
tronorum, a
quibus ac-
cusatur, vs-
que cunctis elo-
quentia
corruptis.
fiden-

*Ita descri-
buntur à
Sidonio,
qui est in
mulo
Apuleio
lib. 4. cap. 10.
Rabula fe-
ra ex Si-
donio de-
scriptio.
Abfit autē
vulgus
parricidii
quorum genus
honestissimū
est, hoc de-
beria con-
ueniens,
qua in fura-
ces rabula
dicitur sunt.*

*Ad hypo-
thesin des-
cripti
Ciceronem
exagitat.*

*Exidet sty-
lum M.
Tullij.*

fideater, & de summo pectore hūscere. Ego vt, scis, homo scholaris, & innocens, cui conti- nuatio literati laboris habitudinem tenuauit, succum exorbuit, colorem obliterauit: rem habeo cum togatis vulturij, & callidissimis vitiligatoribus, quo genere hominum nihil est perniciosius; in foro sunt Scythæ, in cubiculo viperæ, in conuiuio scurræ, in exactionibus haspyz, in colloctionibus statuæ, in quaestionibus bestia, in tractatibus cochleæ, in contractibus trapezitæ, ad intelligendum saxei, ad censendum flammei, ad ignoscendum ferrei, ad amicitias pardæ, ad facerias visi, ad fallendum vulpes, ad superbiendum tauri, in vrbe tyranni, in castris lepores, in pratorij leones; quorum si nares afflauerit vsquam rubiginosi aura marsupij, confestim videbis illic, & oculos Argi, & manus Briarei, & Spingarum vngues, & petiuria Laomedontis, & Vlyssis argutias, & Sinonis fallacias, & hæc Polymnectoris, & pietatem Pygmalionis: ad horum consilia Phalaris cruentior, Midas cupidior, Ancus iactantior, Tarquinius superbiior, Tiberius callidior, Caius periculosior, Claudius focordior, Nero impuriior, Galba, amariior, Otho audacior, Vitellius sumptuosior, Domitianus truculentior. Atque cum tales sint, vnus tamen Cicero, quem pudebat scele- ribus vinci omnium malitiam sibi ex esse mis- cuit: debebat esse contentus sua lasciuia, non colubrinis ob latoris molaribus altorum famam figere, non vestras aures vitiosa susurro- num sece completas suburrare.

Est sanè defudata istius varicosi Arpinatis opulètia, sunt fabra eius eloquia, & literæ ple- næ margaritarum, stylus omnis ebore candi- cat, auro fulgurat, gemmis variegat: inde co- lor gratus, & nitox splendidus illucet, modo contra mentis aciem vegetus fulgurat, modo in contrariam gratiam variat aspectum: & mo- do veluti aurum coruscans in mellis leuem de- primitur vmbra, modo coruina nigredine særuleos columbarum collis foscuculos æmula- tur, modo gurtis Arabicis obunctus, & pecti- nis arguti dente tepui discriminatus, frequèti sobole spissatur. Fluunt citissimis clautulis erotundatæ periodi, totæque ductiles, quæ per aurium traduces, instar digiti, per crysalli- nas crustas, non impactio vngue perlabantur, vt quas nulla rimosis obicibus fractura remo- reretur. Quis non videt ista omnia alga, & aplu- da leuiora, arenas sine calce, & puerorum pe- gius præexercitamenta, quam studia virosum?

Merito, P. C. merito ista M. Bruto displice- bant, qui licet Tullium medullitus demerere- tur, tamen stylum gustare non poterat, quæ vi- debat factum lumbos, vt Mysium asinū: sed quid Brutum nominat? Ipse cum ista enormi verbo- sitate ad eum omnibus displicuit, vt ne filio qui- dem probari posset, quem loquentem (vt ait vetus auctor) P. R. non agnoscebat, quod istam piperatam patris facundiam non habe- ret. Ipse denique, cum iam satis iuuenatus ca- lor deseruisset, sed sibi inuisus factus est, vt multa ex suis scriptis spongia deleuerit, atque vitinam delesset omnia, minus eius verbosita- te laboraremus. Quoties à Senatu? quoties à censoribus est notatus? quoties de curia, & foro eiec- tus? quoties Imperatorum, vt Ha- driani, & Caij legibus est damnatus? nunc au- tem postquam baiulis, tabernarijs, rupiconi- bus placere cepit, & circa eum puerorum exa- mina, vt in habitantium fornicarum nidificia, multiuaga scaturigine burruunt, cataclista veste prænitens incedit, & nos lusumones appellat. Heu Cordolium! Cephum istum industrijs hominibus, vaniloquentia insultare, & adhuc viuere! sed sanè viuat, & triumphet, modò al- ios qui escere patiantur.

Ego, P. C. Afer sum, & in Atthide primis puentia rudimentis merui, mox in vrbe La- tia aduena, Quiritium sermonem æramnabili labore, nullo magistro præeunte exsolui: ex quo, venia dignus essem, si quid exotici sermo- nis rudis loquar offendere. Hoc tamen curavi, vt haberem dictionem, si non mollem, fluidam, de triujs compositabilibus muruatam, grandem tamen, torosam, lacertosam, quæ nõ ad lasciuientis oculos veneris picturata iacu- la, sed solida mitteret robora, quantas iaculatur *Monychus* ornos: Nunquam probaui leiuantis calami crepitantem stipulam, sed nobilem vbi- que stylum, quasi quondam fœcundi pectoris vomerem fixi. Accedit, quod ego per multos annos Asiaus fui, cruciabilibus pœnis exerci- tus, & in hac vitæ æramnositate belluarum linguas, deuorato prius Draconis corde, quod præcepit Philostratus, didici. Ex ijs mul- tos generosos sensus in latialem linguam tran- stuli, quæ isti Veneris pustunculi, dum non in- telligunt, meliores obtreclare, quam imitari malunt, & quorum similitudinem desperant, eorum affectant similitatem; scilicet, vt qui suo nomine obscuri sunt, meo innotescant. Sed quid habent tandem, quod mihi obijciant ista libitina? Habes (inquiunt) Luci verba

*Verbositas
Cicero infi-
mulatur.*

*Rationem
reddidit
styli.*

*Hoc inter
inaptas in-
dica Philo-
stoli, bel-
luarum lin-
guarum lin-
guas intelli-
gi ab ijs, qui
cor Draco-
nis deuora-
runt.*

excel-

excessa, grandia, sesquipedalia. Quid tum? ut istis nebulonibus placeam, more Alexandrinarum deliciarum, concidam voculas, & discam, quod ait cognatus meus Perſius, auctor valde bonus, pappare minutum, & dicam: Ego omni officio, vel potius pietate erga te cateris satisfacio omnibus, mihi ipse nunquam satisfacio quancquam & istud, ut iam nimis rude reprehendunt, tam teretes habet, & religiosas auriu fistulas isti, qui se Atticos dicunt, ut nisi buryro semper affricueris, dicant se sentis, spinis cōseribillari. Nusquam legerunt apud suam Arpinatem Mineruam: Notuabundus, assa apodyterij, masturcatus, & anxiferos dolorum vortices, Hæc si dixisset Apuleius, quærendus esset Erigena, qui tanquam fulguritū expiaret, si exierit ex Apuleij ore verbum optimum, quale Mercurius loqueretur, lapis erit istis pufionibus, aut lignum, aut simus, aut aliquid, quod nolo dicere: sic ex ista delicatula Ciceronis bucca, mox erit rosa, fiet meſ Atticū, Deorum nectar, & cerebellū Iouis. O steriles veri, & inuisores animos, quid præterea peccauit Apuleius? nimis metaphoricus est, hoc est dicere, nimis facundus est, nimis ingeniosus. Non te pudet, purpurata simia, crimini dare, quod tu in Oratore alijs summæ laudi tribuis. Verba tua ipsissima, etū puto os meum ijs inquinari, tamen dicam, ut te mendacij nobilissimi conuincam. Ex omni genere frequentissima translationes erunt, quod ea propter similitudinem transferunt animos, & mouent huc illuc, quis motus cogitationis celeriter agitat, per se ipse delectat. Teneris, homo nauissime, teneris tenebrio, stigmatia, trifurcifer, & hodie nõ euades, quin hæc, aut de tuis libris deleueris, aut me eloquentissimum hominem confessus fueris. Verum fas me durum, asperum, incultum, morosum, ideone ab hoc graui auditorio silere iubebor: Ego cum asinus essem, etiam à barbaris latronibus captus, benè, clarè hinniebam, ita hinniebam, ac putes improprie dictum, nunquam enim fui degener asinus, & tui similis, nunc me rudere prohibebis? Quare? quia adolescentū studia corrumpo, scilicet: Vtrum magis corrūpit, an Patacio, qui molles tibias inflat? an Misenus, qui tuba canit? Tu famigerabilis tua lasciua paterni sanguinis venas omnes obturasti: ego lacertiosum classicum, quasi Triton aliquis Ionachi cōcha, maribus animis in tono, nec euro, an benè dicētis flectatur collus, an artificiosè discapedinentur digiti: hoc vocas, corrumpere. Date illi, iudices, date illi

amphoridas, ego quomodo Latialiter appellentur nescio, cum asinus essem, nunquā tuli, idè tam longè aures meæ excreuerunt: Date igitur illi amphoridas, ut suas auriculas inuoluat, ne aut gelui, aut verbis Apulianis pateant, vtrumque enim reformidat. Stultus ego sum, qui plura cum isto Cicerulo disputo, videtis causæ meæ æquitatem, & simplicitatem innocentie: Date mihi, iudices, quod habeo, ut homo mei arbitrij semper, aut loquar, aut rudam, aut hinniam, ut volterro, & hunc virulentissimum accusatorem meum grandi infortunio maſtate: sin autem me dānaneritis, hodie ad vltima mearum miseriarum detruax, inter asinos amantissimos quōdam fratres meos, ærumnositarum mearum cruciabilitates, ciulabili voce in æternum, infelicitatus lamentabor.

DIXI.

CACOEZELVS.
DOCTVS ANTIQVARIVS.

Oratio III.

CAPVT XIX.

Εὐκὸς ἐκὰς ἔστι ἀλλοτρίε. Procul, o procul este profani. At illi opici nebulones, si quid febriculosa periodi conferruminarint, continuo se Hypobolymæos autumant Satrapas, aut quodd bos est in quadra argentea ἀμύρσοι γὰρ, ut ait Sappho, τὸ βόδιον ἐμὲ λικάνει, vel ut noster Pindarus, κόρακες ἴως γαίοντον Διὸς πρὸς ὄρνιθα θέων παρὸν Μίδεσ ταυῖ ἐσι χειρὶ σάμύλατα. Itaque mihi non suadam, sed hirundinem, non Sirenas, sed boues in ore habere videntur, dā instar densæ grandinis, ut Ausonij verbis vtar, torrente lingua perstrepete se putant. Odi Ioues Corinthios, intelligit me, qui Iulium Pollicem legit. Non possum ferte Archita crepitaculum, Arabos tibicines, Daulias cornices ἀδουράτῃσιν, Telenicias Ethones, χερσὶ χυποληραῖες. Doctus sum, & apud doctos quoer, ex Zenodoro, Diogeniano, Agathis, Corippo, Protagoride, Pachimerio, si quis nic ἀγνώμηνται, quod ait Plato, εἰπέτω, afferat suum Calepinum, alioqui ad meas hallucinabitur orationes, ut harpasta ad colores. Sic est, sic est eruditè dicendum, non more Bucconum istorum, qui vix à Grammatica apolactizati, in periodulis sine vlla verborum contachnatione

M

allu-